

Restauracija i konzervacija umjetničkih djela Grafičke zbirke Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH – Ismet Mujezinović

Sarajevo, Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, 2022, 72 str.

Restoration and Conservation of Works of Art from Graphic Collection of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina – Ismet Mujezinović

Sarajevo, National and University Library of Bosnia and Herzegovina, 2022, p. 72

Nejra Ljubuškić

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo, Bosna i Hercegovina / National and University Library of Bosnia and Herzegovina, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina
nejraljubuskic@gmail.com

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUBBiH) je u svom novom izdanju odškrinula vrata u svijet Grafičke kolekcije koja svojim bogatstvom obuhvata plakate, kalendare, razglednice, grafičke mape, kataloge izložbi, fotografije poznatih ličnosti, portrete i sl. Specijalne zbirke NUBBiH podijeljene su u pet podzbirki, od kojih svaka sadrži vrijedne primjerke kako za očuvanje i razvoj naučnoistraživačkog rada tako i za kulturni i historijski identitet Bosne i Hercegovine. NUBBiH štiti i njeguje svoj raznoliki fond s krajnjim ciljem da uspori i spriječi propadanje dijamanata bosanskog i hercegovačkog kulturnohistorijskog naslijeđa.

U katalogu pod nazivom *Restauracija i konzervacija umjetničkih djela Grafičke zbirke Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH – Ismet Mujezinović* prezentirana nam je umjetnička slika svestranog velikana Ismeta Mujezinovića – urbani pejzaž bosanske mahale, sokak sa lokalnim arhitekturnim specifikumom 18. i 19. st. Zbog neprocjenjive veličine samog umjetnika i iznimnog djela, kao i lošeg stanja u kojem se slika nalazila, NUBBiH je inicirala potpuni konzervatorsko-restauratorski poduhvat.

Tako u ovom katalogu, pored uvodnog teksta koji nam donosi detalje iz života i umjetničkog angažmana Ismeta Mujezinovića pod nazivom “Ismet Mujezinović: od jasnog crteža do poetskog realizma” mlade autorice Alme Mešić, magistrice historije umjetnosti i bibliotekarstva, imamo priliku do u detalj pratiti restauraciju i konzervaciju slike Ismeta Mujezinovića kroz tekst “Postupak restauracije i konzervacije restauratora kao primjera dobre prakse – slika Ismeta Mujezinovića” restauratora magistra Sanjina Lugića.

Mujezinović je bio ne samo vrlo plodonosan umjetnik crteža i slikar već i prvi urednik “Fronte”, jedan

od idejnih začetnika Škole za primijenjenu umjetnost u Sarajevu, Umjetničke galerije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, Udruženja likovnih umjetnika Bosne i Hercegovine, član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Akademije nauka i umjetnosti BiH, te prvi dobitnik nagrade AVNOJ-a za slikarstvo. Tako se pored Grafičke zbirke u fondu NUBBiH nalazi još građe koja govori o Mujezinoviću i koja je ilustrovana crtežima Mujezinovića, a donosi se u ovom katalogu u dijelu “Bibliografije radova Ismeta Mujezinovića i o Ismetu Mujezinoviću”. Ova bibliografija na jednom mjestu nudi svim zainteresiranim istraživačima, naučnim radnicima te ljubiteljima lika i djela Ismeta Mujezinovića detaljan ispis građe.

Restaurator i profesor Sanjin Lugić je sa svojim dvadesetogodišnjim iskustvom primijenio sve etičke, dijagnostičke, konzervatorske i restauratorske standarde te uspješno spasio sliku od daljeg propadanja. Jedan ovako nevjerovatan primjerak kulturnohistorijskog naslijeđa nije imao dokumentaciju kojom bi se restaurator mogao voditi, pa je njegov posao bio dodatno otežan. Izradom ove publikacije pismeno je dokumentovan kompletan konzervatorsko-restauratorski proces uz fotodokumentaciju i samim tim postavljen novi kriterij čuvanja i vrednovanja umjetničkih djela u Bosni i Hercegovini.

Kako bi se razlučili razlozi propadanja slike, prvi korak u postupku bio je *in situ* uvid u samo djelo, nakon čega je započet konzervatorsko-restauratorski proces. Lugić je odmah konstatirao i dao preporuke za buduću konzervaciju djela, kao što su mjesto čuvanja, čišćenje i uspostavljanje mikroklimatskih uslova. Poseban akcenat je stavljen na restrikciju rukovanja artefaktom svim nekompetentnim osobama, budući da je to jedan od najčešćih razloga

propadanja svih kulturnohistorijskih artefakata kojima nedostaje stručna ruka. Utvrđeno je također da su oštećenja na slici nastala čovjekovim uticajem, kao i zbog neodgovarajućih uslova u kojima se slika nalazila.

Restaurator je dijagnostikom artefakta, kao najvažnijim korakom konzervacije i restauracije, predstavio vizualnu i hemijsku analizu njegovog trenutnog stanja mikroskopiranjem, pH analizom, tehnikom opservacije “položenim svjetlom”, datacijom te opservacijom referentnih tonova. Slika je dislocirana iz originalnog okvira koji je restauriran doprinoseći umjetničkoj, estetskoj i historijskoj vrijednosti djela. Savremenim analizama utvrđena je autentičnost djela interpretacijom signature samog umjetnika i komparacijom sa dostupnim signaturama Ismeta Mujezinovića, reljefnosti rukopisa i načinom potpisa, odnosno, kako Lugić stručno navodi, njegovog rukopisnog manira.

Analizom testnih polja utvrđene su kiseline i otapala koji su korišteni u više faza čišćenja *aversa* i *reversa* slike, popraćeni detaljima iz fotodokumentacije. Maestralni Lugić je pod kontrolisanim uvjetima testirao polja i kreirao *solvente* za čišćenje

površinskog sloja koji su visoko invazivni, za što je potrebno vrhunsko znanje na polju slikarske tehnologije i hemije. Plijesni i gljivice na slici, kojima su pogodovali uslovi u kojima se nalazila, suzbijene su te se nakon dugotrajnog izlaganja u komori i metode smrzavanja slika dezinficirala i njena vlažnost smanjila. Nakon testiranja različitih hemikalija, uspostavljen je temeljni *solvent* koji je prilagođen za sve pigmente slikanog sloja, dok su za pozadinu djela korišteni *termoreverzibilni* gelovi. Restaurator je kao završni korak prelakirao sliku kako bi izveo retuše na *lakunama* koje su ustanovljene tokom analiza. Djelo je vođeno osnovnim ciljevima restauracije, vraćanjem izvornom stanju. Za takav poduhvat na koji se mnogi ne bi usudili restaurator je dokazao i potvrdio svoje dugogodišnje iskustvo na polju restauracije i razlog zašto je angažovan za delikatni i svjetski valoriziran artefakt.

Očuvanjem kulturnohistorijskog naslijeđa svjedoči se i štiti identitet jednog naroda koji je postojao na nekom području, pa tako i ovim katalogom, publikacijom koja prenosi znanje i čuva od zaborava za dobrobit novih naraštaja, čime Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH opravdava status državne i nacionalne kulturne institucije.